

ANNALES SCIENTIA POLITICA

Vol. 6, No. 1, 2017

OSTAPEC, J. O.: Duleba, A. a kol.: Hranice a cezhraničná spolupráca. Úvod do výskumu hraníc. Prešov: ADIN s.r.o. 2017. 152 s. ISBN 978-80-89540-89-1 (book review). Annales Scientia Politica, Vol. 6, No. 1 (2017), pp. 74 – 75.

JURIJ OLEXANDROVYČ OSTAPEČ

Department of Political Science
Faculty of Social Sciences
Uzhhorod National University
Uzhhorod
Email: ostapec@rambler.ru

DULEBA, A. A KOL.: HRANICE A CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA. ÚVOD DO VÝSKUMU HRANÍC.

Prešov: ADIN s. r. o. 2017. 152 s.

ISBN 978-80-89540-89-1.

JURIJ OLEXANDROVYČ OSTAPEČ

Department of Political Science
Faculty of Social Sciences
Uzhhorod National University
Uzhhorod
Email: ostapeč@rambler.ru

Učebnica *Hranice a cezhraničná spolupráca. Úvod do výskumu hraníc* predstavuje jeden z dôležitých čiastkových výstupov medzinárodného projektu „Zdieľanie know-how pre lepší manažment schengenskej hranice medzi Slovenskom – Ukrajinou a Nórskom – Ruskom“ (CBC 01018). Z pozície recenzenta považujem za potrebné upriamiť pozornosť na viacero pozitívnych stránok a celkový prínos uvedenej publikácie.

Učebné texty pod editorským vedením doc. PhDr. A. Dulebu, PhD. sú kolektívnym dielom autorov, v tomto prípade akademických pracovníkov a interných doktorandov Inštitútu politológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Z hľadiska odbornej a pedagogickej úrovne, ako aj kvalifikovanosti pre napísanie vysokoškolských skrípt, spĺňajú autori učebnice všetky požadované kritériá. Z hľadiska obsahového zamerania (tematiky) sa publikácia venuje v slovenskom prostredí nedotknutej, doteraz vôbec, resp. iba minimálne pertraktovanej a na úrovni odborných textov komplexnejšie nerozpracovanej problema-

tike výskumu hraníc (*border studies*). Tá je prevažne doménou autorov anglo-americkej proveniencie, pričom v slovenskom priestore jej komplexnejšie faktografické, terminologické, ako aj analytické spracovanie absentuje. Po prečítaní publikácie je zrejmé, že sa projektový zámer, ako aj stanovený cieľ autorov učebnice podaril, v niektorých ohľadoch (podľa môjho názoru) prekročil požiadavky kladené na takýto typ odborných prác. Predložené texty považujem ako zásadný a inovatívny posun v rámci kvalitatívneho spracovania výskumu hraníc z politologického hľadiska v slovenskom prostredí.

Osobitným rozmerom diela je jeho aktuálnosť. Výskum hraníc, ako špecifický druh výskumu v politických vedách, vznikol z potreby hľadania odpovedí na viaceré nové otázky, ktoré sa v priebehu desaťročí po zániku bipolárneho sveta vyprofilovali ako páľivé, problematické a vzhľadom na prebiehajúce mnohodimenzionálne procesy globalizácie aj ako kontradiktorické. Jedným z dôsledkov týchto procesov je okrem transformácie doterajšieho

vnímania a charakteru štátnych hraníc aj odlišná povaha cezhraničnej spolupráce regionálnych a lokálnych aktérov na vnútorných hraniciach integračného zoskupenia štátov a cezhraničnej spolupráce na jeho vonkajších hraniciach. Na pozadí aktuálnych politických zmien, migračných vln i čiastočnej erózie vzájomnej kooperácie členov Európskeho spoločenstva sa prehĺbenie poznatkov o význame, charaktere, funkciách a vnímaní hraníc javí ako nanajvýš aktuálne, inšpiratívne a potrebné v rámci odbornej i laickej diskusie. Predložené texty k tejto diskusii, ako aj odbornej polemike a základnému zorientovaniu sa v problematike môžu iba napomôcť.

Pozitívne hodnotím spôsob ako sa autori – veľmi výstižne a koncentrovane – zmonitorovali viaceré teoretické východiská a prístupy k skúmaniu *border studies*. Za prínos považujem prezentáciu základných teoretických prístupov a konceptualizácií k výskumu hraníc a cezhraničnej spolupráce, ktoré boli vypracované v rámci osobitného smeru výskumu v politických vedách a príbuzných vedných odboroch, ktorý sa sformoval v severnej Amerike a Európe na konci 80. rokov 20. storočia. Aj napriek tomu, že výskum hraníc ponúka viaceré možnosti skúmania, oceňujem, že predkladaný učebný text sa sústreďujeme hlavne na výskum politických procesov súvisiacich s funkciami hraníc a cezhraničnej spolupráce.

Z hľadiska štruktúry tvorí učebnicu šesť samostatných kapitol, ktoré sú prehľadne a logicky rozpracované v ďalších podkapitolách. Text učebnice je zrozumiteľný, rozsah textov v rámci jednotlivých kapitol je primeraný daným okruhom. Autori pri spracovaní textov vychádzali z poznatkov doteraz publikovaných odborných textov (štúdií, projektových výstupov) a ďalšej odbornej literatúry v anglickom, českom a slovenskom jazyku, ktorá je sumárne uvedená na konci učebnice.

Na viacerých miestach je odborný text v rámci konkrétnych okruhov vhodne doplnený o informácie v prehľadnej tabuľkovej forme. Určitý nedostatok učebnice vnímam v absencii kľúčových slov a základných cieľov na začiatku každej kapitoly (príp. podkapitoly), rovnako tak prehľadových otázok (aspoň 2 – 3) na konci podkapitol, ktorými by si študenti mohli overiť získané vedomosti. Napriek tomu, tento viac-menej formálny „deficit“ neznižuje vysokú kvalitu spracovania a obsahovej náplne textov, ktoré majú napomôcť študentom pri základnom zorientovaní sa v problematike výskumu hraníc, ako aj pedagogickým pracovníkom pri výučbe predmetov orientovaných na *border studies*.

Celá práca sa vyznačuje precíznymi a jasnými komentármi a výstižnými interpretáciami. Text je konštruovaný zaujímavo, podnetne a často motivuje čitateľa k zamysleniu. Veľmi zaujímavé sú nielen zovšeobecňujúce konštatovania, ale niektoré konštatované implikácie v oblasti *border studies*. Recenzovaná učebnica spĺňa požiadavky, ktoré sú kladené na prehľadové vysokoškolské učebnice. Učebnica ako spoločný výsledok kolektívnej práce členov Inštitútu politológie Filozofickej fakulty v Prešove považujem za kvalitný študijný materiál vhodne použiteľný pri praktickej výučbe. Učebnica predstavuje koherentný celok a hodnotný vstup do problematiky *border studies*, ktorý nepochybne napomôže študentom politológie a ostatných odborov (medzinárodnej politiky, diplomacie atď.) na Slovensku k skvalitneniu ich štúdií a prípravy do profesionálnej praxe. V neposlednom rade učebnica vytvorí priestor pre nastolenie nových a podnetných otázok, ktoré budú prispievať ku konštruktívnej diskusii na odbornej i laickej úrovni.